

HB 13.908

IV. évfolyam 3—4. szám.

1954 március—április

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

MAGYAR KULTURÁLIS FIGYELŐ

Előfizetési díj: Északamerikában

P. O. Box 1005

Hungarian Bimonthly — Revista Húngara

egész évre 4., fél évre 2. dollár.

WASHINGTON 13., D. C.

Revue Bimensuelle Hongroise

Más országban havi két coup.

Babits Mihály:

Magyar irodalom

(RÉSZLETEK)

1918-ban írta ezt a nagy tanulmányát Babits Mihály a magyar irodalom világirodalmi szerepéről, de sok megállapítása ma is helytálló. Az alábbiakban a tanulmánynak hírnünk szempontjából legfontosabb részeit közöljük.

Miután irodalmunk viszonylagos ismeretlensége — most hogy zenénk már a világ zenéjének élvonalába került — különösen fájdalmas, e Babits-tanulmánnyal szeretnénk ankétot is indítani: mi az oka ennek az ismeretlenségnek s hogyan lehetne javítani rajta?

E tanulmányban litteratúránkat világirodalmi szemekkel akarjuk vizsgálni. Nehéz feladat. Ezt a mi kis sötét fülkénket az emberi szellem nagy palotájában vendégek nem járlák, Baedekerek alig említik. Sok könyvet írtak már a magyar irodalomról: még senki sem írta meg róla a Fejezetet — abba a nagy könyvbe, amelynek *Világirodalom* a neve.

Távol volt a forradalom után, a magyar, távol a világ szemétől, messze elrejtve Ausztria mögé s valóban megvetett szerelmese a nagy kulturának. Scká, soká. S a távolság és a közöny mellé odaszegődött harmadiknak a leereszkedő jóakarata, az intelligencia nélküli jóakarata, a politikai félreértéseken alapuló lelkesedés. S a külföld nagyjai, még akik a világirodalom egységes nagy folyamának megérzésével törődtek is, vagy egyáltalában nem, vagy csak ilyen félreértésekkel vesznek a mi részességünkről tudomást: a kritikusok úgyszólván egyáltalán nem; a költők — talán észrevesznek — udvarias fölényvel, vagy bámészán kép-

zelődve, vagy hamisan iedalizálva, mint egzotikumot, — törődve talán, hogy dicsérjenek, nem hogy ismerjenek, — pedig ez kell, ez kell! Goethe a *világirodalom* fogalmának megalkotója, kinek nagy, kutató, átfogó szellemét éppen a kis irodalmak annyira érdekelték, rólunk csak magánbeszélgetésében, alig ismerve szól, a fedelmek kötelel udvariasságával; Hugo Viktor a politikai költő retorikus módján, lelkesen, felületesen, hamisan; Heine, mint Körner, mint azóta Coppée, mint annyi más, egy sablonos hagyomány szellemében, mintha a magyar *csak* katorna volna, csak szabadsághős és semmi más; az egyetlen költő Petőfi: és Carducci Mamelival hasonlítja össze; és mennyien csak a romantikát látják a magyarban, csak Ázsiát (talán rajongva, talán örülve egy kis európai Ázsiának, szabadságnak, mesének: de mégis Ázsiát: bennünk, akik oly régóta, oly kitartóan, oly szent vággyal akarunk Európa lenni); és Poe és Richépin és hányan, hányan még, csak a messzit, csak a turáni fajt, csak az egzotikus miliőt, messze mesés mezőt, ahova nagy természetvágyukat, szabadságvágyukat, ahova mesevágyukat, kalandvágyukat, fantázia- vágyukat legelni hajthatják!

A Pusztá! A Pusztá!

Közöny, félreértés... Ne áltassuk magunkat azzal, hogy vannak világhírű íróink: e hírnév gyakran rosszabb az ismeretlenségénél. „A hírnév nem egyéb, mint egy névhez tapadt félreértések összessége” — mondja Rilke — és Petőfinél félreértettebb alakja nincs a világirodalomnak. Az a romantikus sablonhős, akít Petőfiben dicsérget a külföld, egy tipikus legenda, — nem Petőfi, a költő. Azt, ami Petőfi való-

di nagysága, a szemet, a kedélyt, e nagy gyermeknek egész friss, ép, egyszerű lelkét, e csodálatosan éles és természetes naturalizmusát a fiatal látásnak: hol sejtik? hol bánják? Pedig Petőfi a legkönnyebben fordítható költő: csupa ötlet s oly kevés árnyalat! Ami Petőfiben nagy, sokkal kevésbé veszik el fordításban, mint például, ami Aranyban nagy, Vörösmartyban. S hol van a többi, könnyen fordítható, sokat fordított költőnk? Jókai kölcsönkönyvtári író, kolportázs-regényíró odakünn: s valóban mindaz, amit Gyulai s Péterfy szemére vetettek e nagy mesélőnek, átmegy a fordításokba: s előnyei közül mi megy át? talán csak a nagy mesészövbő ügyesség, az érdekfeszítő, a bohózatossá ügyesség: az ügyesség megy át és nem a zseni! az ügyesség, úntig elég ottkiinn is népszerű regényírót csinálni belőle: nem elég megsejtenni a nagy költőt. S Madách nem veszedelmesei közeledik-e a Goethe utánzók közé, mihelyt elveszti a nyelv puritán zamatát, mely annyira e'választja tőlük? nagy rideg épületének falai átmázolva valami sablonos festékkel.

S ha e nagyjaink csak így félreértve, megcsonkítva jutottak világhírré, hol maradnak egyáltalán a világhírtől más nagyjaink — köztük a legeslegnagyobbak? Arany sohasem tudott a külföld érdeklődéséhez férközni; Vörösmaty-fordítás alig van. És Kemény, Katona, Eötvös, — nem is említve a lírikusokat: Berzsenyit, Kölcseyt, Csokonait, Balassát. Holott hemzsegek a jelentéktelen művek átültetései, melyekről a jelentéktelen szerzők maguk siettek gondoskodni. Nem torzképe lesz-e a magyar irodalomnak, amit így idegenben kapni lehet? S e tozulás majdnem szükségszerűen fog feltűnni, ha elgondoljuk, hogy éppen a legnagyobb költők gyakran a legnehezebben fordíthatók. A művészet annál értékesebb, mennél nemzetibb, mennél jobban differenciálódott minden irányban, a *nemzeti* irányában is. S az irodalom, a nyelv művészete, annál értékesebb, mennél nemzetibb a nyelve, mennél *idiomatikusabb*, a görög szó etimológiai jelentése szerint. Így nem lehet csodálkozni, hogy a könnyen fordítható művek többnyire egészen más, nem speciálisan irodalom-művészeti értékekkel bírnak — ha egyáltalán értékesek: s az ily művek összessége hamis fogalmat ad valamely irodalom értékeiről.

á

Az értékeknek ezt az elto'odását legjobban jobban mutatja irodalmunk *jelenlegi* világiaci

bélyegezettsége. Hírlapjaink és folyóirataink nagy diadallal hirdetik, hogy az évszázados félreismertetésnek vége és magyar színművek regények utat, pénzt, dicsőséget találnak külföldön is. De, még ha levonjuk is e sikerekből a véletlen, pénzen és összeköttetéseken alapuló érvényesüléseket, állíthatná-e valaki, hogy éppen irodalmunk reprezentatív értékei azok, melyek ez utakat a nagyvilágba megtalálták? Nem inkább könnyű dolgok-e, az ötlet-művek, a külsőleges technika termékek? (Mindenhez az irodalomban, ami nem külsőleges és technika, köze van a nyelv génuszának — és lefordíthatatlan.) A külföldi magyar sikerek valóban technika-sikerek; s nincs jogunk nehezíteni, ha a világkritika helytelen, de érthető általánosítással az egész magyar irodalmat valami külsőleges technika-irodalomnak tekinti, valami nagy pipájú, kevésdohányú irodalomnak, amilyen parvenü, balkáni népnél természetes, mely kitűnő európai iskolákba járván, minden kifejező eszközt pompásan elsajátított, se mély és saját mondanivaló, ami csak régi és külön fejlődésben, hagyományon alapulhat, nincs még.

A magyar fajnak valóban minden ereje és kilátása megvan, hogy — aránylagos frissességével, szerencsés keveredéseivel és megtermékenyüléseivel, keleti örökségével, s nagy és külön multon edzett nevelésével — nagy és új emberi öröket teremjen. S hogy ez nem önáltatás, eléggé bizonyítja azon elsőrangú zeniknek aránylag nagy száma, akiket más tereken — matematikában, zenében, festészetben, nyelvtudományban, fizikai s egyéb találmánvok terén — ajándékozott a nagy világnak. S valamint e kiváló szellemek érdemei gyakran csak elvétve s akkor is csak néhány szakember előtt lettek a külföldön ismeretesek, nem mert az erő, hanem mert az akarat, a *törődés* hiányzott belőlük az érvényesüléshez, akként kétségtelen, hogy irodalmunk eddigi átlagos nemismerettségét is egy részben nemzeti jellemünknek ez otthonülő, nemtörődöm vonása okozza. Hisz a külföldi érvényesülés lehetőségének még gondolata is csak a legújabb időkben, azóta kezd tudatosává válni, mióta nagy keveredések és súlypont áthelyeződések nemzeti karakterünket is átalakítani kezdték. Azonban itt se áltassuk magunkat: fajunknak e fölüeny, keleti tunyasága, melyet mindig kissé büszkén szégyenlünk, irodalmunk ismeretlenségének csak részben lehet oka; s még azon kedvezőtlen külső körül-

mények hozzájárulása is, melyeket e tanulmány elején fölhoztunk, — a történetünkben, nyelvünkben rejlő okok — alig volnának képesek a tudatos világirodalom figyelmének ilymértvű hiányát az irodalmi érdeklődést éppen nem nélkülöző korban megmagyarázni: a nagyobb, helyesebb, mélyebb oknak — be kell vallanunk — magában irodalmunkban, magukban a művekben kell rejlenie.

Mert bármilyen kiváló egyéniségeket tud is valamely irodalom felmutatni: az egyéniségek csak a művekben nyilatkoznak és az egyéniségek ismerete a művek ismeretétől függ. Nagy, elterjedt nyelvek irodalmainak kiváló egyéniségei ugyan, még ha nem is alkottak is minden néphez és korhoz szóló műveket, mint egyéniség-értékek, beszivároghatnak a világirodalomba s megöröklődhetnek. Ha a nagy közönség szemét nem is igényelhetik torzó-műveik, a filológus érdeklődése kibánvássza az egyéniség rejtett értékét s önni fognak kitűnő esszéírók, kik messzebb látszó színekkel s világirodalmi megvilágításban ez egyéniségnek a sokak számára méltó arcképét rajzolandják. De ismeretlen nyelvű, kis irodalomban, mint a magyar, minden a művektől függ s ha a művek nem elég jó szárnyak, hogy a haza határain túlra röpköthessenek, az egyéniség, mint egy szárnyatlan Daedalus, egy szívet foglya marad. A tudományos, a filológiai érdek, mely nyelvünkhez és irodalmunkhoz fűződhetik sokkal kevesebb, hogvsem ennek munkáitól várhatók rejtettebb egyéniség-értékek kibánvásszását.

A magyar irodalom összes értékei tehát, amelyeknek világirodalmi érvényesülésére számíthatunk, magukban a művekben keresendők.

S itt, mint már említettük, éppen az lesz hátrányos, amit az *első* irodalom értékének megállapításánál, mint előnyt emeltünk ki: a nagyon is külön nemzeti szín és jelleg. A magyar irodalom műveinek nagy részét pedig éppen ez jellemzi, nemcsak nemzeti karakterünk erős egyéniségénél, hanem irodalmunk történeti és politikai szerepénél fogva is. Vagy tartalmilag: a művek tárgya annvira tisztán nemzeti érdekű, hogv minden költői erőfeszítés, szárnyalás, szépség az idegenre, kiben a tárgy semmi asszociációt sem kelt, a *tant de bruit pour une omelette* benyomását kell hogy tegye; így a Zrínyi egyszerű eposzi machinája olyan olvasóra, ki sem a szigetvári hősről, sem Magyarország kereszténységvédő szerepéről, amit belénk mind gyermekkorunktól beidegezve, még

sohasem hallott; de így pl. *Buda halála* is, vagy az olyan regények, melyekben a honi zavaros történelem nagyon is túlnyomó szerephez jut: ami standard-regény-irodalmunkban nem ritkaság. Vagy formailag: mikor általánosabb és közismert emberi érzelmek és hangulatok ugyan, de úgy vannak előadva, hogy minden eredetiség és érdek éppen ez általánosabb hangulatoknak speciális nemzeti formákban, szavakban, hangon való megjelenésében rejlik s mihelyt ezek nem éreztetnek eléggé, mint fordításban, az egész mű közhellyé válik, ahogy népies líránk többségével, sőt be kell vallanunk, azt hisszük, közülbelül a *Toldi* első részével is történik.

A magyar irodalomban tehát igen nagy az olyan művek száma, melyek bármily mélyek tartalomban s magasak formába, mégis csupán nekünk tudnak szólni s világirodalmi szerepre igényt sem tarthatnak. De gyakran minden igények mellett sem remélhetik legkiválóbb irodalmi egyéniségeink is műveikkel e világirodalmi szerepet vagy hatást, mert művük, életművük igen sokszor csonka marad, töredék, ígéret inkább s magyar író csak ritkán tudhatja magából kiszólitani mindazt az egyéni kincset, ami benne rejlik. Számptalan példa van arra, hogy magyar író csak *egy* kitűnő, sőt egyáltalán csak egy nívón álló vagy mindössze is csak egy művet hoz létre, mint Katona, Madách; vagy több főműve töredékben marad, mint Arany; vagy éppen csak terv, mint Csokonai; vagy hogy erős formai és hangulati egyenetlenségek, szépséghibák rontják, mint Kemény; vagy titkolja, vagy maga megsemmisíti műveit, mint sokáig Madách, mint Balassa; vagy hogy olyan dicsőséges kezdet után hirtelen elhallgat, elkedvetlenkedik, mint Berzsenyi, Arany László; vagy egészsége, idegállapota nem bírja többé a nagy lelki feszültséget, mint Vörösmartyé, Széchenyié.

Nem új megfigyelés ez: már Rákosi Jenő megírta egy Katonáról szóló cikkében, mennyire tele irodalmunk értékes *torzókkal*. Az oka e tüneménynek írónk szegénységén, az irodalom aránylagos megvetettségén és küszködésén (olv. korban, mikor nemzetünknek sokkal vitálibb érdekekért kellett küzdenie), egyszóval történetünk, nemzeti helyzetünk és társadalmi viszonyaink ezer viszontagságain kívül bizonyára a magyar fajnak kissé akarátgyenge, ellenmondásos s nem nagyon kitartó jellemében is rejtőzhetik.

Ha mindezeket tekintetbe vesszük, be kell látnunk, hogy bármily igazságtalan és külsőleges a világirodalom eddigi ítélete rólunk, mikor oly kevés magyar író és művet fogadott be nagy pantheonjába: valószínűleg akkor is, ha alaposabb és belsőbb motívumok szerint történelmének a kiválasztás, a magyar irodalom csak korlátolt és elpazarolt nagy erőértékeivel arányban nem álló szerephez juthatna a világirodalomban.

Valóban, a nyelvet sem tekinthetjük világirodalmi értéknek, bármily csodálatosan különálló, gazdag, friss, képszerű, kifejező, plasztikus és tömör. A nagy modern világnyelvek, sőt az olasz vagy a klasszikus nyelvek is, külön színeik és egymásra hatásuk által egymást gazdagítják, a világirodalomnak, egymásnak, új színeket, kifejezés lehetőségeket, sőt egészen új képzelet lehetőségeket adnak s külön értékeik még jobban érvényesülnek határaikon túl, mint azokon belül, idegen nemzetek íróinak új fordulat lehetőségeket sugallva, s kölcsönhatásaik, irodalmi összhatásaik által maguk is egy nagy, világirodalmi nyelvkoncertté összejatszva. A magyar nyelv nem számíthat arra, hogy e nagy koncertben aktív részt vegyen — bár passzív, a nyelvújítás óta mindigelvezte gazdagító áldásait. Magyar verselés, magyar nyelv, mint annyi más kincse irodalmunknak, nem ható, nem is tudatos érték a világirodalomban — s kincs-e a kincs annak számára, aki nem tud róla?

A dolog részleteibe s hely szűke és az előmunkálatok hiánya miatt nem hatolhattunk és folyton csak üres keretek rajzolására voltunk utalva; mégis nyugodtan tarthatunk munkánk fölött szemlést... A magyar irodalomban először a *kifejezés* európai értékét találtuk: s történeti fejtegetéssel bizonyítottuk, hogy irodalmunk úgyszólván kezdetétől fogva a nagy európai kultúrának egyik kifejezésformája s már mint ilyen is helyet foglal el az úgynevezett világirodalomban.

Másodszor megmutattuk, hogy e világkultúrába nemzeti sajtáságaival s önálló, egyéniségszerű karakterével egészen új szint hozott.

E két pontot tekintve, számlánkon igen erős *aktívát* sejtettünk meg.

Harmadszor kutattuk, minő egyes értékekkel ajándékozta meg irodalmunk a világirodalmat? Ugy találtuk, hogy a magyar irodalom számos nagy erő- és egyéniségbeli értéket pro-

dukált: de ezek nem mindig jutottak hozzájuk méltó kifejezésre: s a valóban világirodalmi értékű magyar művek száma a rendelkezésre álló és elhasznált erőkhöz képest aránylag *csekély*.

E csekély eredménynek *okait* is igyekeztünk feltárni.

Végre megnéztük, mennyire és miként hatott irodalmunk a világirodalomra s e hatással minő figyelmet és elismerést tudott kiváltani. Be kellett látnunk, hogy úgy a hatás, mint az elismerés *majdnem semminek* nevezhető.

A magyar irodalom világirodalmi számlája tehát ilytormán üt ki:

nagy erők,
kevés méltó alkotás,
úgyszólván semmi siker! —

Szomorú volna hasonlót egy meghalt íróról elmondani — mint annyi meghalt magyar íróról kellett eddig elmondani. Szomorú volna és nem is érdemes elmondani egy meghalt irodalomról is.

De a magyar irodalom él még!
Él és ifjú és friss!

Multjában sok nehéz küzdelem, jelenében megedzett erők, jövőjében végtelen kilátások!

Olvasóinkhoz

Az elmúlt hónapokban többen érdeklődtek olvasóink köréből, hogy mi az oka annak, hogy nagy késéssel kapják lapunkat. A késés oka, a lap technikai előállításának nehézségei mellett az a körülmény, hogy lapunk anyagát a világ minden tájáról beküldött cikkekből állítjuk össze s így néha hosszabb idő jtelik, amíg a feldolgozott anyag nyomdába kerül. Munkatársaink a világsajtó magyar vonatkozású híreit dolgozzák fel s így a „Hírünk a Világban” néha csak hetek múlva kerül az olvasó kezébe. Felhívjuk olvasóink figyelmét arra is, hogy lapunk dátuma azokat a hónapokat jelzi, melyeknek kulturális anyagát szerkesztőségünk feldolgozta. Egyben örömmel rtesítjük olvasóinkat arról, hogy a nyomdai nehézségeket megoldottuk és a jövőben gyorsabb lesz a lapunk hírszolgálat.

A magyar parasztság győzelme Nyugaton

Irta: BOKOR BÉLA

Helyesen állapította meg a „Hírünk a Világban” egyik munkatársa a lap valamelyik múlt évi számában irt cikkében, hogy kis nép ritkán tudja felhívni magára a világ figyelmét, ritkán jut történelmi pillanathoz.

Valóban, amíg egyes kiemelkedő egyedek (még ha kis nép gyermekei is) hamar a világhír fénykörébe kerülhetnek, addig a széles néprétegek, vagy esetleg egy egész nemzet sokszor csak nagy időközökben ér meg olyan „történelmi pillanatot”, hogy a nemzetközi közvélemény rokonszenvvel, érdeklődéssel kísérelje élete alakulását.

Parancsuralmi rendszerek hatalma alatt élő kis népek különösen ritkán tudják úgy kibontakoztatni sajátos egyéniségüket, hogy a világban rokonszenvet, vagy pláne csodálatot keltsenek.

És a parasztság még szabadabb korszakokban is ritkán jutott ilyen alkalmakhoz. Sokszor és sok helyen volt szépirodalmi téma, szociológusok, sőt bölcselők vizsgálatának tárgya, de ritkán figyeltek fel rá, mint csökekvő tényezőre. És ha megnyilatkozott, ha szárnyára vette a hír, az többnyire forradalmi megmozdulások kapcsán történt. Így volt ez a magyar parasztsággal is a történelem folyamán. Bár a magyar parasztságnak másféle szerep is jutott.

A mi nemzedékünk idején is adódtak ilyen megnyilatkozási alkalmak és ekkor a magyar parasztság valóban „történelmi pillanatok” volt képes felidézni, és pedig abban az értelemben, hogy képes volt ellátni olyan funkciókat is a nemzet életében, melyeknek elvégzése általában az egész nemzetre szokott hárulni. Azaz, amikor a nemzet más tényezői egy, vagy más okból tevékenységükkel lehatárolták, a magyar parasztságnak sikerült szinte zavar nélkül, vagy kevés zavarral nemzeti hivatást betöltenie. Így volt ez jó hírünk problémájával is.

Ilyen történelmi pillanatot cselekedett (és nem csupán megélt) a magyar parasztság a második világháború befejezésekor. Ebben az időben sem jó hírünk, sem gyakorlati lehetőségünk nem volt jó hírünk megszerzésére rövid idő alatt. Egy óriási hatalom fegyveres ereje tartotta fogva a nemzet cselekvő képességét. A háború szétrombolta a normális élet minden keretét, a nemzet gazdasági erőforrásai tönkrementek. Minden esély megvolt arra nézve, hogy a nemzet hosszú időre beletörődjék az

új fordulatba és csupán vegetatív életet éljen. Mégis nem ez történt és hogy nem így történt, az elsősorban a magyar parasztságnak köszönhető.

Az országban a többé-kevésbé normális életfunkciók visszatérése és a termelés megindulása a parasztság munkája és politikai bölcsessége nélkül lehetetlen lett volna. És 1945-ben és 46-ban olyan egyedülálló gyorsasággal állt talpra az ország, hogy ez önmagában maga felé fordította a világ rokonszenvét. A politikai élet terén legalább ugyanekkora győzelmet aratott a parasztság. A hatalom és az erőviszonyok minden adottsága ellenére a parasztság politikai ereje abszolút többséget szerzett a választásokon és egyuttal végleg elnyerte a világ rokonszenvét is. Annak a közvéleménynek amely abban az időben kezdett feleszmélni a kommunizmus veszélyének nagyságára. Két évig tartotta magát hihetetlen nehézségek és kedvezőtlen körülmények között ez a paraszti jellegű politikai konstrukció és akkor is csak durva, külső erőszakkal lehetett letörni.

Ez volt a magyar parasztság egyik „történelmi pillanata”.

Utána megint a hallgatás, a kommunista diktatúra ideje következett.

De a hallgatás évei alatt történt valami, ami újból felkeltette a magyar parasztság és egész Magyarország iránt a nemzetközi érdeklődést. A kommunista uralom ráerőszakolta a birtokában lévő területeken a föld népére a kollektív mezőgazdálkodást, a kolhoz-rendszert. Esztendőik kemény munkájával arra törekedtek a kommunisták, hogy megváltoztassák nem csak a gazdaság formáját, hanem a föld népének a mentalitását is. A kommunista törekvéseknek a Közpökelet-európai parasztság elmentált ahogy tudott és ebben a küzdelemben a magyar parasztság küzdött a legsikeresebben. A kommunista uralom kénytelen volt sok tekintetben meghátrálni a parasztság előtt, de sehol sem akkora mértékben, mint Magyarországon.

A magyar parasztságnak ez az okos, hangtalan, de szívós küzdelme megint maga felé és az egész magyar nemzet felé terelte a világ figyelmét és napjainkban, amikor már a nyugati világ is számot vet a kommunista uralmi módszerek kiméletlenségével

és módszerességével (ma már nem igen lehet nyugaton hallani azt a megjegyzést, hogy: „miert hagyta magukat?”) a magyar parasztság küzdelme iránt tanúsított figyelem nagy elismeréssel, sőt csodálattal parosul.

Tulhatalma egy cikk kereteit a nyugati visszhang szeleskorú ismertetése, de annyit leszögezhetünk, hogy nem csupán ötletszerű, kivételes, vagy szorványos rokonszenv megnyilatkozásokról van szó. Akinek valamelyest alkama volt az elmúlt esztendőnyi időben figyelemmel kísérni a nyugati sajtót, megállapíthatta, hogy komolyabb érdeklődésről van szó.

Eltekintve az olyan általánosabb megjegyzésektől, mint aminőt az egyik francia lap humorosan tett, hogy a kommunisták sok mindenkire rakenyszerítik az akarataikat, kivéve a teheneket és a parasztokat; vagy ama — szinten francia nyelvű lapban megjelent — humoros megjegyzéstől, hogy a kommunistáknak az életszínvonal emelésére tett jelenlegi ígéretei olyan hatással vannak a vasfuggony mögötti parasztságra, mint ama vidéki borbély tablája, mely azt hirdette: „holnap ingyen borotválunk”; — a különböző nyugati országok szervezetei rendszeresen foglalkoznak az érdekeik területek agrár-helyzetével és azok között is különösen Magyarországgal.

Ez alkalommal inkább a nyugateurópai sajtó magatartására óhajtunk rámutatni, és pedig azért, mert az Egyesült Államok közvéleménye és sajtója általában sokkal határozottabban kiállt a vasfuggony mögötti népek érdekeiért, mint sok nyugateurópai tényező. Ez alkalommal arról szeretnénk bemutatni néhány mozaik-követ, hogy a nyugati világnak ez a kevésbé határozott európai része mekkora érdeklődést tanúsít a magyarság problémái iránt.

Igy egy olyan komoly gazdasági lap, mint a londoni „ECONOMIST”: „Krisis a magyar gazdaságokban” című cikkében megállapítja, hogy: „... A rezsim mind amellet, nyilvánvalóan számot vet a ténnyel, hogy a büntető eszközök nem elegendők, a kollektív gazdaságoknak pozitív vonzóerőt kell gyakorolniuk a parasztságra.” Majd: „... Röviden, mindazok ellenére, amit a kommunisták ezen a nyáron tettek, vagy mondtak a mezőgazdasággal kapcsolatban, a magyar vidék helyzete alapján változatlan. A rezsim élénk érdeklődéssel kíséri a tényt, hogy a mezőgazdasági termelés 1945 óta stagnál.”

Középeurópa egyik legjelentékenyebb napilapja a „Neue Zürcher Zeitung” folyó évi január 11-i számában a következő címmel közöl egy nagy, háromhasásos cikket: „A kommunista agrárpolitika esődjé Magyarországon”. A cikkben olyan megállapításokat

tesz, hogy a különböző becslések szerint Magyarország termőföldjének kb. egyhatoda megműveletlen. Mindenesetre a helyzet annyira komoly — mondja a cikk, — hogy a kormány szükségesnek látta végét vetni minden megtorló rendszabálynak azokkal szemben, akik elhagyták a kollektív gazdaságokat és visszatérnek saját földjükre. Ezt azért engedi, hogy a bevetett területek növekedjenek és az élelmezési helyzet további romlása megakadályoztassék. A cikket így fejezi be: „... A magyar parasztok jelentékeny győzelmet arattak a kommunista mezőgazdasági politika ellen vívott harcukban.”

Egy másik ismert svájci lap, a „Neue Zürcher Nachrichten” január 28-i számában ezzel a címmel ír kéthasásos cikket: „A magyar parasztság ellenállása”. A cikkben taglalja a kolhoz-gazdaságok bukását és közli, hogy a hivatalos beismerések milyen számokat közölnek a kolhozokból való kilépésekről.

A nagymúltú német újság, a „Frankfurter Allgemeine Zeitung” ez évi február 20-i számában ezzel a beszédes címmel közöl hosszabb cikket, hogy: „A magyar parasztság sikere.” A cikkben a helyzet ismertetése során ilyen megállapításokat tesz; „És ezenkívül a kormányzatnak be kellett látnia, hogy ma még nincsen hatalma ahhoz, hogy a termőföldnek még mindig hatvan százalékát kezében tartó önálló parasztságnak ellenálló erejét erőszakkal megtörje.”

Egy másik svájci újság, a „Basler Arbeiterzeitung” február 19-i számában „A magyar mezőgazdaság beteg állapotáról” közöl cikket.

A legismertebb olasz napilap, a római „Il Tempo” szintén foglalkozik a magyar helyzettel ez év február 17-én közölt nagy cikkében, melynek kettős címe így hangzik: „Éhség Európa egykori gabonarakartárában” és „A kommunizmus által tönkretett magyar mezőgazdaság.”

E felsorolás távoiról sem teljes, csak csekély töredéke annak, ami napvilágot lát az európai sajtóban.

Ezzel az „izelitövel” csak fel akartuk hívni az olvasó figyelmét arra, hogy az európai sajtó és közvélemény az otthon történeteket nem csupán egyszerű termelési nehézségnek tekinti, hanem kifejezetten a magyar parasztság ellenállását és győzelmét látja bennük.

Az elnémtott nemzet kebeléből megint egyszer a parasztság találta meg a módot arra, hogy némán is szóljon és jelentős megbecsülést szerezzen a nemzet számára.

Igy aratott megint győzelmet a magyar parasztság.

NYUGATI FIGYELŐ

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

A március 15.-i

magyar nemzeti ünnep alkalmából Eisenhower elnök levelet intézett az Amerikai-Magyar Szövetség elnökéhez. Szántay Dánielhez, a kongresszusban pedig Thomas A. Burke (Ohio), Homer Ferguson (Michigan), Burnet R. Maybank (S. Carolina), Herbert H. Lehman (New York), William A. Purtell (Connecticut), szenátorok és Louis B. Heller (New York), Peter Frelinghuysen, Jr. (New Jersey), F. D. Roosevelt, Jr. (New York) és Charles R. Howell (New Jersey) képviselők emlékeztek meg a magyar szabadságünnepről. Tíz állam kormányzója: George Craig (Indiana), G. Mennen Williams (Michigan), Robert B. Meyner (New Jersey), John Lodge (Connecticut), William C. Marland (West Virginia), Charley E. Johns (Florida), Theodore R. McKeldin, (Maryland), Thomas E. Dewey (New York), Walter J. Kohler (Wisconsin) és Christian B. Herter (Massachusetts) szintén levélben proklamációban üdvözölte az amerikai magyarságot, négyük pedig (New Jersey, Michigan, Connecticut és W. Virginia kormányzói) Magyar Napnak nyilvánították március 15-ét államuk területére.

ZENEI HIREK

Sándor György 1954. I. 17.-én Bartók-hangversenyt adott New Yorkban. „Mr. Sándor — írta a NEW YORK HERALD TRIBUNE (54.1.18.)

— aki értelmezését magától Bartóktól tanulta, nyilvánvalólag közeli kapcsolatban van ezzel a zenével, mely az ő tolmácsolásában a legkisebb merevség vagy felfogásbeli keménység nélkül szól...”

Weiner Leó „Toldi” című szimfónikus szvitjét április 1-én mutatta be Reiner Frigyes a Chicago Symphony élén. (NEW YORK TIMES, 54. IV. 4.)

Varga László előadása Lalo „Cello Concerto”-jában, „poétikus, elegáns és meleg” volt. (u. o.)

Magyar gyártotta a hidrogénbombát

A New York Times (54. IV. 18.) „A hidrogén-bomba drámájáról” írt cikkében megemlíti, hogy az atombomba 3-4 kezdeményezője közül az egyik Szilárd Leó volt, majd egy eddig ismeretlen ténnyel tárgyal részletesen: a hidrogén-bomba előállításának vezetője Sr. Teller Edward, magyar születésű fizikus volt, a kinek köszönhető a hidrogén-bomba gyártásának forradalmi jelentőségű egyszerűsítése is.

Kállay Miklós könyvéről

mely most jelent meg „Hungarian Premier” címmel, a WASHINGTON POST (54. IV. 18.) bírálatot közöl Nyárádi Miklós v. pénzügyminiszter tollából. „A szerzőt — írja a lap többek közt — aki elkeveredett ellensége volt mind a nácizmusnak, mind a kommunizmusnak, Horthy admirális azért nevezte ki, hogy

megkísérelje megmenteni Magyarországot az utolsó pillanatban Horthy addigi tengely barát politikájának katasztrófális következményeitől...”

Kállay könyve reális beszámoló ad erről a tragikus korszakról és meggyőzően fejti ki, hogy „ellenállás kompromisszumok útján” volt az egyetlen lehetséges politika Magyarország számára. Kállaynak igaza van, amikor azt állítja, hogy Magyarország a szabadság és liberalizmus szígelete volt a többi német csatlóshoz viszonyítva.”

Szent-Györgyi kitüntetése

Amerikai emigrációban élő Nobel-díjas tudósnkat nagy kitüntetés érte: elnyerte a Lasker-díjat. „Nagy amerikai tudományos kitüntetést nyújtottak át egy tudósnak — írja a WASHINGTON POST (54. IV. 6.) — aki 1947-ben menekült ide a vasfüggöny mögötti Magyarországról... Dr. Szent-Györgyi Albert az illető, 60 éves; tegnap adták át neki az Amerikai Szivkutatási Egyesület képviselői az Albert Lasker díjat — 1000 dolláros összeggel együtt, „különleges teljesítményért” szívés és véredénybetegségek kutatása terén. Szent-Györgyi (sic!) 1937-ben elnyerte az orvosi Nobel-díjat.”

Nizsinszkij életéről

film készül Hollywoodban. Rabovszky István, a híres világhíres magyar balettáncos játssza a főszerepet.

A Fordham Egyetem folyóiratának magyar hallgató a szerkesztője, Leslie

Juhász, a THE MONTHLY nevű folyóirat idei első számában a vezércikket és egy „Sorcery” című elbeszélést, a második számban ugyancsak a vezércikket és az „Élet és irodalom” című tanulmányt Leslie Juhász írta. Juhász le-tartóztatása elől menekült el Magyarországról, u. i. mint a piarista önképzőkör elnöke, nem volt hajlandó aláírni a Mindszenty-ellenes ívet s el-lene agitált.

A Fordham egyetemnek van egy magyar tanára is Winter János, a francia szak egyik vezető tanára, az egyetem francianyelvű lapjának szerkesztője. Ennek a lapnak is a hallgatók köréből Juhász László az egyik szerkesztője.

Liszt Ferenc és a kaméliás hölgy

szerelmi történetéről jelent meg nemrég egy félponyva az amerikai könyvpiacra. A NEW YORK TIMES és a WASHINGTON POST hoszszan ismerteti. (54. IV. 18.)

„Menekülnek a bolhák”

Ezzel a címmel közöl a HERALD TRIBUNE (54. II. 12.) Washingtonban egy pittsburghi jelentést: „Harry Albacher bűvész, a Magyar-Amerikai Össz-Sztár Bolha Cirkusz impresszáriója, itteni barátainak megírta, hogy elvesztette együttesét Colum-busban. Azt írta, egy columbusi parkoló helyen kisétt az a doboz, amely az „előadókát” tartalmazta. „Telefonálom a columbusi kutyatelepre — folytatta — talán azok ki tudnak segíteni.”

„A kis ikrek csikkal köszön-tik Amerikát”

a címe annak a nagy, képes riportnak, melyet a Washing-

ton Post közöl (54. III. 23.) vasfüggöny- országok menel-ültjeinek ünnepélyes fogad-tatásáról a „Freedom Flight” alkalmából. A Németországból érkező gép 66 utasából 15 magyar volt. A menekülteket a repülőtéren Stassen fogad-ta, s öt csókolták meg Szirán-di Géza négyéves ikrei. „Senki sem fejezte ki érzelmeit (Amerika iránt) jobban, mint ez a magyar kislány, akinek nyelve nemzetközi” — írja a lap.

Ujabb tanulmányok

Az elmúlt hónapokban többek közt a következő angolnyelvű tanulmányok, cikkek, könyvismertetések jelentek meg magyarok tollából az USA-ban:

BOKOR BÉLA: „További fejlemények a magyarországi agrárkrízis terén” (INTERNATIONAL PEASANT UNION, Monthly Bulletin, (54. I. II.), BOKOR BÉLA: „Kommunista gyógy módok az agrárkrízis leküzdésére” (u. o., 54. III.), BORSODY ISTVÁN: „A magyar nemzeti ünnep (u. o.); GROSSCHMID GÉZA: „Az Egyház a vasfüggöny mögött” (AMERICA, 73. XII. 12.), KERTÉSZ ISTVÁN: „A diplomácia alkonya” (THE REVIEW OF POLITICS, 54. I. 1.), REMÉNYI JÓZSEF: „Anthology of modern Estonian Poetry” (THE SOUTH ATLANTIC QUARTERLY, 54. I. 1.) (könyvism.), REMÉNYI JÓZSEF: „Endre Ady, Hungarian Poet 1877-1919” (INTERSECTION, a Magazine of new Writing, 53. Tél) (Watson Kirkconnel versfordításával), REMÉNYI JÓZSEF: „Pál Gyulai, Hungarian Critic (1826-1909)” (THE MODERN LANGUAGE JOURNAL, 53. XII.), D.

SCHWENG LORÁND: „Agricultural problems of the Middle East” (JOURNAL OF FARM ECONOMICS, 53. XI. 4.), TABORSKY OTTÓ: „A térképészet a Szovjetunióban” (THE PROFESSIONAL GEOGRAPHER, 54. III.), VALKÓ LÁSZLÓ: „Szövetkezeti gabona és szárazborsó értékesítő egyesület Washington államban” (STATION'S CIRCULAR 237, 53. XII.)

ANGLIA

A British-Hungarian Cultural Fellowship

rendezésében 1954. III. 20.-án C. A. Macartney professzor tartott előadást Magyarországnak 10 év előtt bekövetkezett német megszállásáról. A professzor érdekesítő előadása során részletesen elemezte március 19-e diplomáciai előzményeit és számos eddig ismeretlen részletet tárt fel a hallgatók előtt. Előadása után a nagy számban összegyűlt magyar hallgatóság számos kérdéssel ostromolta a kiváló angol történészt, aki közismerten a legjobb külföldi magyar szakértőnek számít. A vita az ez alkalommal elnöklő Sir Thomas Moore angol konzervatív képviselő zárszavaival ért véget.

Magyar zenei sikerek Londonban

Siki Béla adott hangversenyt 54. III. 7-én. A TIMES (54. III. 8.) szerint „Siki a legnehezebb feladatra vállalkozott, amikor programjában egymásután szerepelt Beethoven késői A-moll szonátája és Liszt szonátája. Kevés zongorista él jelenleg, aki ezt a nehéz feladatot Sikihez hasonló sikerrel tudná megoldani.” Siki a „Master Piano Series”-

ben szerepelt s a TIMES szerint „méltónak bizonyult erre a helyre.”

A TIMES 54. III. 10.-i száma László Ervin zongorahangversenyéről számol be „Tehetséges zongoraművész” címmel: „Liszt B-moll szonátája kitűnő alkalmat nyújtott a fiatal magyar zongorista számára, hogy bemutassa azt a ragyogó technikát és élénk zenei fantáziát, ami számára már több híres nemzetközi díjat biztosított.”

Március 19-én a világ egyik legmodernebb hangversenytermében, a Londoni Festival Hallban Anda Géza szerepelt. „A fiatal magyar művésznak — írja a TIMES (54. III. 20.) — ez volt az első angliai fellépése, jóllehet nevét már ismerték gramofonlemezokről. Brahms B-moll zongoraversenyét választotta, ami a legnehezebb feladat elé állít minden művészt, de Anda briliánsan oldotta meg... Hangszíneinek széles skálája mellett játékát ragyogóan férfias ritmusérzék jellemezte, — valamint számtalan szerencsés kifejezés, úgyhogy minden hang izzott a túlradó élettől.”

Április 2-án Fricsay Ferenc vezényelte a berlini RIAS-zenekart. A műsoron Bartók vonóshangszerekre írt divertimentója szerepelt és a TIMES (54. IV. 3.) szerint a mű si-

keres előadásához nagyban járult hozzá az a körülmény, hogy a szerző és a karmester mindketten magyarok.

Az 54. III. 15.-i TIMES egy fiatal magyar zongoraművész, Ujvári Béla, londoni hangversenyéről számol be.

*Kovács Ferenc éremszobrász
dél-afrikai kiállításáról*

ír a NUMISMATIC CIRCULAR (53.XII.) című angol folyóirat. Kovács Ferenc négy hónapot töltött Délafrikában ahol egy tizenkét dombrömbből álló sorozat mintázását kezdte meg. Capetownba érkezésekor értesült róla, hogy Erzsébet királynő, Churchill és hat más személyiség emlékéreméért a Párisi Salón bronzérmét nyerte el. „Mr. Kovács, — írja a lap — aki magyarszületésű, 1936. óta él Angliában, ahol rendszeresen kiállítja műveit a Királyi Akadémián, a Királyi Miniattír Társaságban és a Brit Birodalmi művészeti Társaságban.”

Résztvevett a koronázási emlékérem-pályázaton is és a DAILY TELEGRAPH vezércikke szerint az ő pályaműve jobb, mint a Királyi Pénzverde emlékpénze. Két pénze — (egy görög és egy nidiái) — benne van a félszázad pénzeit felölelő numizmatikai lexikonban, valamint egy európai-ban.

Asztali tennisz világbajnokság

1954 áprilisában játszották le Londonban az évente megismétlődő asztali tennisz világbajnokságokat. Ez alkalommal a tralékosan kiálló magyar férficsapat vereséget szenvedett a váratlanul nagy erővel fellépő japánokkal szemben és így nem került

be a döntőbe. A magyar női csapat a döntőben a japánok mögött az angolokkal együtt a második helyre jutott. A férfi párost a jelenleg jugoszláv színekben játszó Harangozó és Dolinár (Jugoszlávia) nyerték. A vegyes párosban Gervainé (Magyarország) és Andreadis (Csehszlovákia) szereztek világbajnokságot. Az évek óta angol színekben játszó Barna Viktor és a francia Hagenauer a férfi párosban a második helyet érték el.

1926 óta 21 férficsapat világbajnokság volt, ebből 11 alkalommal győztek a magyarok. A tizennégy női csapatbajnokságból egyet sem nyertek. A férfi egyénit 21 alkalom közül 9-szer nyerték magyarok, a férfi párost pedig 11-szer. A női egyéni 10 alkalommal hozott magyar győzelmet, a női páros 11, a vegyes páros pedig 16 alkalommal.

ARGENTINA

AZ EL GRAFICO

hosszú illusztrált cikket közölt a magyar válogatott játékoszisztémájáról. A lap sport szerkesztője szerint a magyarok játéka a buenos airesi „milliomos futballklub” a River Plate egykori aranycsapatának játékrendszeréhez hasonló. (1954. IV. 27.)

A CRITICA

zenekritikusa Liszt Ferencről (1954. IV. 12.) és Bartók Béláról (1954. IV. 26.) írt cikket.

Dr. SZILY IMRE
ügyvéd

CORRENTES 1373

T. E. 37—6921 - 38—4767

38—9162

Estudio
SIMON—TELLO

Cangallo 1133.

T. E. 35—8249

AUSZTRÁLIA

Barcza v. londoni követünk a bevándorlók éln.

A londoni DAILY TELEGRAPH egyik januári számában sydney-i jelentést közöl, amely szerint „nemrég, a bevándorlási miniszter hozzájárulásával, egy új „Bevándorlók Egyesült Tanácsa” alakult Sydneyben, az új telepesek támogatására. A tanács élén Mr. de Barcza áll, egy magyar diplomata, aki elhagyta szülőországát, amikor az fasizálódott.”

BELGIUM

„La Soif Éternelle”

(Örök szomjúság) címmel nemrég jelent meg a belgiumi Könyvpiacón Szombati Sándor regénye. „Szombati nagy író — olvashatjuk a LE MATIN bírálatában. — Ez a regény tele van gondolatokkal és elragadó a stílusa.” A LA LIBRE BELGIQUE ezt írta róla: „Erről a műről vitatkozni fognak.

BRAZILIA

Kovács József

a második a vitorlázó-repülő brazilai bajnokságokon. (DÉLAMERIKAI MAGYAR HIRLAP, 54.I.31.)

A Könyves Kálmán Szabadegyetem

Sao Paulóban a Dunavölgy újjárendezéséről tartott előadás-sorozat. A Szabadegyetem rektora dr. Kögl Szeverin. (DÉLAMERIKAI MAGYAR HIRLAP, 54. I. 31.)

A Szent Imre Gimnázium tanulói (Sao Paulóban) múlt év végén vizsgáltak a magyar tantárgyakból. A magyar iskolának az elmúlt évben a középiskolában 26 fiu

és 18 leány, az elemi iskolában pedig 16 fiu és 30 leány tanulója volt. (DÉLAMERIKAI MAGYAR HIRLAP, 54. I.3.)

BULGÁRIA

A szófiai Magyar Intézet rendszeres filmbemutatókat és előadásokat rendez Bulgáriában. (SZABAD NÉP, 54. I. 17.)

CSEHSZLOVÁKA

Magyar irodalmi vitaestet rendeztek Prágában a Magyar Kultura helyiségében. (MAGYAR NEMZET, 54. III. 14.)

EGYIPTOM

Magyar ipari kiállítás nyílt meg Kairóban 54. I. 29-én. (MTI, 54. I. 31.)

Három magyar filmet mutattak be ősz folyamán Pjongyongban, köztük az „ÉR ÉSZAK-KOREA”-t. (HUNGARIAN BULLETIN, 53. X. 20.)

FINNORSZÁG

Magyar Filmhetet rendeztek március folyamán. Bemutásra került: „Rákóczi hadnagya”, „Feltámadt tenger” „Erkel”, „Semmelweis”, „E-cseri lakodalmas”, „Uvegés tánc”, „Liszt II. rapszódiaja”, „A szépség és erő ünnepe”, „Munkácsy” (MAGYAR NEMZET, 54. III. 18.)

FRANCIAORSZÁG

„Marzy Johanna

(Martzy!) magyar hegedűművésznő... kitünőnek tűnt előttem, — írja a LE MONDE zenekritikusa (54. II. 9.) — hangzásban tiszta előadása és az árnyalatok iránti gondossága, játékának józansága kö

vetkeztében Marzy Johanna nagyon jó emléket hagyott maga után.”

„Budapesti szerelmesek”

a címe annak a regénynek, amelyet a sokáig Pesten élt Francois Gachot írt s most jelent meg Párisban. „A második világháború előestéjén, Budapestben, amelyet bevilágít a Duna — írja a LE MONDE a könyvről (54. I. 30.) — két fiatal Európa jövője foglalkoztat. Azonban vitáiknál jobban fejezi ki szerelmük két ségbeesett keresésüket, amely éppolyan nehezen talál megoldást, mint a szociális igazságszolgáltatás problémája.”

A Berlioz-émlékhangversenyen a „Magyar induló” volt az utolsó szám és — mint a LE MONDE (53. XII. 15.) írja — „örjögő lelkesedést keltett.”

HOLLANDIA

Bartók Béláról

jelent meg könyv (Geraedts Henri: Béla Bartók. Haarlem-Antwerpen, Gottmar, 1952.) Három részből áll: I. Magyar ország: Pillantás az ország multjába és kulturájába, II. Élete és művészete, III. Legfontosabb műveinek tárgyalása.

INDIA

„Fory Nehru

nem tétlen a szociális munka terén” címmel a WASHINGTON POST és TIMES HERALD írja: „Amikor Mme. B. K. Nehru elhagyta Washington, hogy visszatérjen Indiába, senki sem várta, hogy sokáig tétlen maradjon. Az indiai nagykövetség volt tanácsosának és Nehru miniszterelnök unokatestvérének magyar születésű felesége máris munká-

hoz fogott, hogy segítsen fogadott hazája népén.”

IZRAEL

Mikes György

„Milk and Honey” című Izraelről szóló könyvriportja „Igéret földje” címen magyarul is megjelent.

JAPÁN

Magyarok japán lexikonban
Egy 1932-es Iwanami-kiadású lexikonban (Tokio), amely ismert nyugatiak nevét tartalmazza, a következő magyarok találhatók:

Andrássy, Andrássy, Apponyi, Árpád, Auer, Bajza, Bánffy Dezső, Bánffy N., Bárány Róbert (osztrákként), Bartók (csak a kuriózum kedvéért: japán kiejtése „Barcsiku”!) Batthyányi, Batthányi K. J. Béla (I. Béla), Béla Kun Béla Bolázs, Besseney G. Bethlen G. Betteleheim, Bólyai, F. Bólyai J. Csiky G. Csokonai, Csoma, Demény, (?) Eötvös, Esterházy N. J. Eszter, Horthy, Horthy M., Hunfalvy, Hunfalvy P. Hunyadi. (Folytatjuk!)

KANADA

Bevándorlók problémáiról rendeztek nagysikerű előadás-sorozatot Montrealban. A rendező bizottság titkára és a „Hogyan teremtenek megélhetést a bevándorlók: Magyarok Kanadában” című előadás szónoka Kósa János volt. Az év első hónapja folyamán lebonyolódott előadás-sorozatnak még egy magyar előadója volt, Bernolák Imre.

KINA

Magyar könyvek

jelentek meg legutóbb Kinában kínai nyelven: Petőfi „János vitéze”, Mikszáth: Szent Péter esernyője, Móricz: Gya-

logolni jó, Veress Péter: Próbátétel, Rákosi Mátyás: Népi demokráciánk útja, Rákosi Mátyás válogatott művei (MAGYAR NEMZET, 54. III. 12.)

MAGYARORSZÁG

Sportsikerek

Magyarország a háború óta 29 világ bajnokságot, 11 Európa-bajnokságot, 23 világcscsot, 18 Európa-csúcsot, 1268 országos csúcsot javított meg. (STATISZTIKAI TÁJÉKOZTATÓ, 53. III. negyedév)

MEXICO

Esterházy herceg halálára szerzett Mozart-művet, a „Musica Funebre”-t mutatták be Mexikó Cityben (CHRISTIAN SCIENCE MONITOR, 54. II. 20.)

NÉMETORSZÁG

„Tánc a szabadságba”

a címe annak a filmnek, amely Németországban készül majd „a két híres magyar balettáncos, István Rabousky és felesége, Nora Kouach (sic!) főszereplésével” — írja a WASHINGTON POST (54. IV. 8.) — „Miután a magyar kormánytól számos kitüntetést kaptak és népszerűségük mint vezető balettművészeknek, óriási volt, a film egész Kelet-Európában nagy izgalmat keltett.”

A SÜDOST-STIMMEN

című folyóirat, 'Die Vertreibung der Deutschen aus Ungarn' címmel 53. VII.-VIII.-ban különszámban jelentette meg Kertész István THE REVIEW OF POLITICS-ban közölt tanulmányát. Egy másik különszámnak a címe: „Die katholische Kirche im kommunistischen Ungarn” (53. XII.) Az UNSERE POST című ma-

gyarnémet lapban (53. VIII.-30.) Annabring Mátyás cikke jelent meg a Kertész-kiadványról „Vita egy tanulmány körül” címmel.

OLASZORSZÁG

A milánói nemzetközi vásáron

Magyarország is részt vett. A vásár április 12-én nyílt meg. (MTI, 54. IV. 12.)

ROMÁNIA

Magyar kultúr- és filmhét zajlott le április 8 és 16 között Romániában. (MAGYAR NEMZET, 54. IV. 10.)

SVÁJC

Kálmán Imre posthumus művét

az „Arizona Lady”-t most mutatták be Bernben. „Bár az operett nagyobb része — írja a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (54. III. 27.) — az USA-ban keletkezett, nincs ellentétben Kálmán Imre művészeti felfogásával. Hü maradt szülőföldje dallamaihoz és ritmusához... A librettisták a ranch és a főszereplő tulajdonosát egy magyar bevándorló lányként mutatják be. Ezért nem meglepő, hogy az élénk Ilonával kapcsolatos melódia Kálmán korábbi tüzés csárdásaira emléketetnek, és hogy a prérók és a magyar steppék csaknem közelebb vannak egymáshoz, mint az USA és Mexiko.”

SZOVJETUNIO

Magyar művészek szerepeltek

Moszkvában, Leningrádban, Kievben, stb. március folyamán. (MAGYAR NEMZET, 54. III. 14.)

Magyar népmesék

300.000 példányban jelentek meg a Szovjetunióban,

Hírünk Hollandiában

Holland Fesztivál

Az elmúlt nyáron megrendezett holland zenei ünnepeken ismét számos magyar műsorszám gazdagította a változatos programot. Doráti vezényletével Kodály „Psalmus Hungaricusát” és Bartók „Kékszakállú herceg várát” adták elő; az előbbi tenorszólóját a svéd Set Svanholm énekelte — magyarul, — akárcsak az ének-karok. Az ALGEMEEN HANDELSBLAD (53. VI. 27.) ezt írta az előadásról:

„Mindkét szerző zenéje hazájuk népi zenekincsében gyökerezik, amely a szerzők tematikus anyagában nyilvánul meg. Ez Kodálynál azonban sokkal több népi jelleget tartott meg, mint Bartóknál. A Psalmus Hungaricus kényszerítő, nyers erővel rendelkezik, amely a heves színek és a drámai feszültség útján közvetlenül szól hozzánk. E zenében nem a finomság vagy a részletezés a fontos, hanem az erőteljes vonalak, amelybe a népi drámát rögzítették... Bartók egyetlen operájának előadása megindító élmény volt. E műben a zene hallatlan gazdagsága a megragadó, amely olykor a hangok dús bőségében nyilvánul meg, mint a kincseskamra a kerti jelenetnél, máskor viszont valódi fejedelmi magatartást mutat, mint amidőn a tekintetünk Kékszakállú mérhetetlen birodalmán halad át, majd valóban démonikus erejévé válik a zene, amikor a végzetes hetedik ajtó nyílik meg. Doráti a művet a szívében hordja és tolmácsolása minden dicsőreget felülmúlóan emelkedett volt.”

Hollandia második legkomolyabb lapja, a NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT pedig így írt a hangversenyéről:

„A Psalmus Hungaricus egyike azoknak a ritka műveknek, amely 30 éves létezése ellenére is az előadás frissességével és vonzóerejével rendelkezik. 1923 óta oly sokat komponáltak, ami néhány év múlva (legtöbbször jogosan) feledésbe ment, hogy a Psalmus Hungaricus teljes erejű hatásosságát és azt a tényt, hogy a mérsékelt modern repertoár egyik legerősebb kári műve maradt, nem csupán a ragyogó előadásnak tulajdoníthatjuk. Doráti teljes mértékben életre keltette a mesterművet, amelyet eredeti 16. századbéli szövegével magyarul énekeltek.”

Egy másik hangversenyen Martzy Johanna játszotta Bach E-dur hegedűversenyét. „Tiszta érzéseket, hibátlan technikával és királyi magatartással csendül fel — írja az ALGEMEEN HANDELSBLAD (53. VI. 19.) — Bach misztikus muzsikál

őróme Martzy Johanna, a magyar hegedűművész újjai alól. A G-dur szólószonátát és az E-dur hegedűversenyt oly fensősöges s mesteri módon adta elő, hibátlan egyensúlyérzékével a konstrukciót annyira szerves egységben tudta megőrizni, hogy fellépését a legnagyobb tisztelettel illik megőrköztetniünk.”

Egy hágai hangversenyen Martzy Johanna Brahms hegedűversenyét játszotta. „A nagyon tehetséges ifjú magyar hegedűművész — írta az ALGEMEEN HANDELSBLAD (53. VII. 5.) — Brahms koncertjének megadta azt a bensőséges, pasztorális mozgalmasságot, amelyet a mű első két része megkíván. Kantilénái tökéletesek voltak.”

Ormándy Jenő vezényelte a Concertgebouw zenekart július 11-én. „Ormándy — írta az ALGEMEEN HANDELSBLAD (53. VII. 13.) — a csillogtató virtuozok osztályába tartozik. Teljesítményei elkápráztatnak, de az általa vezényelt művek lényegében azonos heroikus pátoszban szólaltak meg. A közönség Ormándy és a zenekart hosszas ovációban részesítette.”

A fesztiválon két ízben is szerepelt Liszt A-dur zongoraversenye, július 6-án pedig Siki Béla játszotta Liszt Es-dur zongoraversenyét. Erről ezt írta az ALGEMEEN HANDELSBLAD (53. VII. 7.):

„Siki játéknak magába szállottsága, gazdag változatos billentése és megőrtésének tisztassága játéknak olyan értéket adott, amely a művet a lehető legjobban világította meg. A művészt megérdemelten ünnepelték.”

Magyar sportsikerek

A nyári nemzetközi tornász bemutatóról Rotterdamban már legutóbbi számunkban beszámoltunk. A szeptemberi budapesti magyar-holland úszó- és vízilabdamerkőzésen a magyarok győztek 12:10 arányban.

Az európai vízilabda-bajnokságot Nijmegenben a jugoszlávok nyerték, viszont Magyarország második lett. Az ALGEMEEN DAGBLAD (53. VIII. 19) hosszú s lelkes cikket írt a magyar csapat játékaról.

A londoni magyar győzelem a holland lapokat is elragadtatásba ejtette. Az ELSEVIERS WEEKBLAD (53. XI. 28.) pl. „E század mérkőzése” címmel és „A pusztapárducái rávetették magukat a brit oroszlánra” alcímmel többek közt ezt írta:

„Az angol csapat, mely a mieinket 8:0-val tette volna tönkre s a belgákat 5:0-val küldte haza, most

maga a magyar futballművészeknek esett áldozatául, amely legalább is teljes osztállyal jobban játszott." Egy másik cikkében („Káviár és tepertő”) kiemeli, hogy „az angolok grandiózus futballisták, dicsfényük azonban elhalványul Magyarország sugárzó fénye mellett, kiváló futball került szembe olyasvalamivel, amire valóban nem léteznek jelző. A labdarugás általában nem esztétikai tünemény, ez a játék azonban simogatás volt a szem számára és néha olyan magaslatra emelkedett, amelyet lirainak lehet nevezni.”

Siki Béla

hangversenyéről írja a HET VATERLAND (54. IX. 28.): „A jelenkor egyik legjobb fiatal művésze ült a zongora mellett és egész délután azt kérdeztük magunkban, hogy ennek a zseniális zongoristának miért nem ajánlottak még fel fellépést valamelyik zenekarunkkal. Siki Béla Dinu Lipatti iskolájából került ki s technikailag játéka nem lehetne jobb. Pszichikai beállítottságára nézve tipikusan modern, nélkülöz minden szentimentalizmust, anélkül azonban, hogy csak józanná és tárgyilagossá válna. Egy olyan darabot, mint Schumann Karneválját, romantikusabb előadásban is el tudunk képzelni, de azt hisszük, hogy éppen ez a játékmód képes arra, hogy a romantikusokat visszaadja ifjúságunknak. Rendkívül lenyűgözően és a valódi költészetnek talaján állva, de mégis minden túlzás nélkül játszotta a nagyszerű darabot. Bach Olasz Concertójában az ideális színvonala emelkedett, itt kiélhette a zenekari hatások iránt való érzékét — zenei felépítés szempontjából ez az interpretáció unikum volt.” (A lap következő napi száma helyreigazítást közöl: Siki Béla július elején a Residentie Orkest-tel játszott.)

Egyéb

A. L. I. Sibirski-ről, az utrechti egyetem magántanáráról, a magyar nyelv és irodalom előadójáról ír cikket a HET VATERLAND (53. XI. 24.), ismertette életét. Sibirski az első világháború után, mint gyermek került Hollandiába. Géczy Barnabás „viharos sikeré”-ről ír a LEIDSCH DAGBLAD (53. X. 15.) A lap megírja, hogy Hubay és Dohnányi tanítványa volt, előbbi ötösében játszott, majd az operaház első hegedűse lett. 1925-ben alakította híres szalónczenekarát. Leideni hangversenyén nemcsak királynak bizonyult saját nemes hangszerén, hanem az improvizáció mesterének is, érzékeny művésznek, aki a hangok titkáinak ismerője.

„Mannerheim és Horty megírták emlékiratukat” címmel a LEIDSCH DAGBLAD (53. V. 22.) három-

hasábos, kettőjük képével illusztrált cikket írt. A jellemző alcímek: „Csodálatos párhuzamos életfolyás”, „Két világ határán”, „Mannerheim: a háttérből irányító legfontosabb személyiség”, „Horthy: a vezető politikai egyéniség”, „Horthy ellenállása nem volt olyan sikeres mint Mannerheimé”. „Mind a kettő — írja a cikk bevezetése — tulajdonképpen akaratukon kívül Hitler mellett vettek részt a második világháborúban... Minden változás, ami az utolsó fél évszázadban a mi világrészünkön bekövetkezett, rajtuk világosan visszatükröződött. Amellett mint típusok is annyira emlékeztetnek egymásra, hogy majdnem unokafivérek lehetnének, akiknek a különben is rokon finn és magyar nép körében körülbelül ugyanaz a politikai funkció volt szánuva. Még aláírásuk is hasonlít egymására.”

A HET VADERLAND (53. XI. 24.) egy hágai vendéglő magyar Eszterházy rostélyosáról ad hírt.

VERESS SÁNDOR A VILÁGSAJTÓBAN

„A Minneapolis-i Szimfónikus Zenekar — írja a MINNEAPOLIS MORNING TRIBUNE (54. III. 13) — a „Sinfonia Minneapolitana”-t játszotta Veress Sándortól, egy magyar zeneszerzőtől, aki Svájcban él, mióta odamenekült a kommunisták elől... (A szimfónia) bővelkedik érdekes részletekben, közülük sok igen nagy eredetiségről tanusodik.”

Egy másik lap, a MINNEAPOLIS STAR (54. III. 13.) is kiemeli, hogy „az első nagy zenekari műnek bemutatója zajlott le, amely a városunk nevét viseli. A jelenleg Svájcban élő magyar zeneszerző, Veress Sándor, városunknak és zenekarának dedikált műve a „Sinfonia Minneapolitana” volt. Miután sohasem látogatta meg városunkat és nem leíró zeneszerző, Veress nem fest képet a Foshay toronyról vagy a Lake Harriet rózsakertjeiről. Ehelyett erőteljes és szellemes művet szerzett három tételben, amely széles szinképet adja a különböző érzelmeknek a széles jövedvtől a megrendítő szomorúsáig... A mű sok hatásos és érdekes részlettel és hang árnyalat kombinációval rendelkezik, de értelme és szerkezete jóval felülemeli a szórakoztató darabok színvonalán. Jó lenne újra hallani.”

Az egyik legelőkelőbb német zenei folyóirat, a MELOS (54. III.) hosszú tanulmányt közöl Veress Sándorról Erich Doflein tollából. Kodály és Bartók „érett örökségéhez — írja a MELOS — kapcsolódott a magyar zene második generációja. Ebből a nemzedékből Veress Sándor lett a legismertebb... Kodálytól tanult zeneszerzést, Bartóktól zongorát. Sok-szóval amellelt, hogy Veress a két mester jogos utódjának nevezzük.”

A Mindszenty-ügy bibliográfiája

(Öt évvel ezelőtt hurcolták el és ítélték életfogytiglani fegyházra Mindszenty bíborost. Ennek a szomorú évfordulónak az alkalmából közöljük a Mindszenty-ügy bibliográfiáját, melyet Gesztesi Gyula, mielőtt súlyosan megbetegedett, készített s küldött el lapunk számára.

- Aemilius*: „Le Martyr vivant”. Der lebendige Märtyrer. II Martire vivante. The living Martyr. — Fribourg, 1949.
- Arrest of Cardinal Mindszenty*. London, Hungarian news and information service, 1948.
- Boer Nicholas*: Cardinal Mindszenty and the implacable war of Communism against religion and the spirit. — London, B. U. E., 1949.
- Documents sur l'affaire Mindszenty*. (Recueil dit: „Livre jaune hongrois”) — Budapest, Athenaeum, 1949.
- La Documentation Catholique*. Paris, 30, janv. 1949. Texte de la lettre pastorale du Cardinal, confiscée par les autorités communistes.
- Dömötör Ede — Horváth Béla*: La politica Russa e Mindszenty. — Genova, Edit. „Szent István Népe”, 1949.
- Fábián Béla*: Cardinal Mindszenty. The story of a modern Martyr. — New York, Scribner, 1949.
- Just Béla*: Un procès préfabriqué. L'affaire Mindszenty. Préface de François Mauriac. — Paris, Edition du Témoignage Chrétien, 1949.
- Just Béla*: Le Forcat accuse. Textes choisis et présentés. Préface du Cardinal Salieges. — Paris, Blond et Gay, 1949
- Four years struggle of the Church in Hungary*. Facts and evidence published by order of Josef Cardinal Mindszenty, prince primate of Hungary, translated by Walter C. Breitenfeld. Introduction by Christofer Hollist. — London, Longmans, 1949.
- József Mindszenty devant le Tribunal du peuple*. — Budapest, Editions de l'État, 1949
- Közi-Horváth József*: La vérité sur le Cardinal Mindszenty, héros et martyr. Quelques observations sur le „Livre jaune”. Le véritable aspect du procès. — Paris-Bruxelles, Comité International de Défense de la Civilization Chretienne, 1949
- Lazarevic Jovan*: From General Drazha Mihailovich to Cardinal Mindszenty. — Belgrade, Avala Balkan news service, 1949
- Le livre blanc*. L'affaire Mindszenty. — Paris, Edition Amiol-Dumont, 1949
- Mihailovics Zsigmond*: Martire, non criminale; testimonianza. — Roma, A. V. E, 1949
- Pastore Ottavio*: Mindszenty. I documenti nascosti dal Vaticano. (Biblioteca di cultura. Serie documenti I.) — Milano, Sera, 1949
- Péterffy Gedeon, Monsz*: Il Cardinale Mindszenty. La vita e l'anima d'un martire. Prefazione di A. G. Card. Piazza. — Roma, Edizione Paoline, 1949
- Proces s Kardinalem Mindszentym*. — Praha, Ministerstvo informaci a osvety (Mala knihovna informaci) 1949
- Swift Stephen K.*: The Cardinal's story. The life and work of Joseph, Cardinal Mindszenty, Archbishop of Esztergom, primate of Hungary. — New York, MacMillan, 1950
- Szalay Jerome R. P.*: Le Cardinal Mindszenty, confesseur de la foi, défenseur de la Cité. Lettre Préface de Mgr. Beaussart. — Paris, Mission Catholique Hongroise, 1950
- The Trial of Cardinal Mindszenty*. — London, Hungarian news and information service, 1949

Az Amerikai Magyar Református Egyesület

1801 'P' STREET, N. W. - KOSSUTH HOUSE - WASHINGTON 6. D. C., USA.

Díjtartalék tőke \$ 5.000.000; érvényben lévő biztosítási összeg 27 millió. Otthon az előregedett tagoknak és árváknak. Tagfelvétel az USA területén.

A MAGYARSÁG ÉLETBIZTOSÍTÓ INTÉZMÉNYE

Az emigráció legszebb könyve

„Magyar Verseik Aranytól napjainkig”. Gyűjtötte a bevezetést és a jegyzeteket írta Cs. Szabó László. Anonymus kiadása, Róma, 1953. pp. LXIII. 505.

Ez a könyv csak geográfiailag az emigráció terméke, sokkal helyesebb azt mondanunk, hogy külföldön jelent meg, de teljesen a Hazra, Magyarországgal hangját hozza. A gyűjtőt nem vezette az emigrációt oly annyira jellemző politikai elvakultság és a mármár pszichózisra fajuló gyűlölet az egyik vagy másik magyar szellemi áramlat iránt.

A legnagyobb értéke ennek a könyvnek, hogy a 70 idézett költő többszáz versével egy szintén író-költőtárs, Cs. Szabó László válogatásán keresztül szól hozzánk. Ebben a válogatásban Cs. Szabót, mint azt az Előszóban kifejti, három gondolat vezette: szép, eredeti verseket akart adni; jellemző verseket összegyűjteni és így pótolni az emigráció számára az elvesztett könyvtárakat; és végül helyreállítani egy meghamisított és átfestett költészet valódi arcát.

Cs. Szabót ebben a munkában nem politikai szempontok vezették, hanem, mint azt a Bevezetés végén önvallomásként kifejti, őt is, mint a bemutatott költőket csak honfitársai érdekelték igazán, akikől ugyan messze eshet térben és időben, de kikkel összeköti egy varázslatos közös titok: az anyanyelv. Ez a gyönyörű magyar nyelv szólal meg a kötet elején legnagyobb és legmesteribb dalmokának Arany Jánosnak ajkán és énekel a többiek ajkán, míg a kommunista elnyomás elől nem kényszerült „földalatti teletésre” vonulni.

Az antológia egyik legnagyobb értéke, a gondos válogatás és a sokak előtt ismeretlen fiatalabb, második világháború alatti költőnemzedék bemutatásán kívül az igen hosszú, élvezetes stílusban megírt Bevezetés. A különböző szellemi irányok lényegére világít rá Cs. Szabó László és sorai között megelevenednek ezeknek az irányoknak réghalott dalmokai. Ez a Bevezetés nem száraz kommentálás és unalmas „iránytan”, hanem eleven és, ha szabad ezt a köznapiki fejezést használnunk a Parnasszussal kapcsol-

latban, „izgalmas” beszámoló az Arany János korától napjainkig eltelt időkről. Arany Jánosról, az Ady-Tisza párharcról, Babitsról, és a Márciusi Front költőiről írt fejezeteket egy nagy magyar irodalom történetbe kívánkoznak. Remélhetőleg nem kell sokáig várnunk erre...

A kötet végén a Jegyzetek 35 oldalon keresztül életrajzi adatokat, jobban szólva életrajzot adnak és megvilágítják a közölt költemények hátterét.

Az Anonymus Könyvkiadóvállalat nem tehetett volna jobb szolgálatot az emigráció ügyének, mint tett azzal, hogy az örök Magyarország ígét adta kezünkbe, miután a Szentírás fordításával az Örök Élet igéivel ajándékozott meg bennünket. (Szabó György)

OCCIDENTAL PRESS
WASHINGTON, D. C. U. S. A.

Célul tűzte ki a magyar kultúra úpolását a száműzetésben és a magyar szellem értékeinek megismerését a szabad világgal. Kiadványainak nagyobb részét idegen, elsősorban angol nyelven jelenteti meg. Most jelent meg:

SZÁMŰZÖTTEK NAPTÁRA
\$ 1.20 (posta költséggel együtt)

TIZENKÉT MAGYAR REMEKMŰ
(A legszebb magyar novellák)
\$ 1.50 (plus 10% posta költség)

M e g r e n d e l h e t ő :
OCCIDENTAL PRESS

P. O. Box. Washington 13, D. C.

E l ő k é s z ü l e t b e n :

Gombos Gyula:

THE FATE OF CENTRAL-EASTERN
EUROPE

Juhász Vilmos:

TWO HUNGARIAN MARTYRES

Feresev János:

MAGYAR SORSOK AMERIKÁBAN

Verev Sándor:

BÉLA BARTÓK AND THE WORLD
HE LIVED IN
THE BEST HUNGARIAN SHORT
STORIES

A MAGYAR GONDOLAT
HUNGARIAN POLITICAL THOUGHTS
MODERN HUNGARIAN PAINTING

M e g r e n d e l h e t ő :
OCCIDENTAL PRESS

P. O. Box. 1005 Washington 13, D. C.

Angol nyelvű, magyar vonatkozású könyveit szerzze be a WESTERN BOOK SERVICE-nél. Új és használt könyvek nagy választékban.

WESTERN BOOK SERVICE

Kérje ingyen árjegyzékünket!

Monterey

California

OUR REPUTATION IN THE WORLD

ENGLISH SUMMARY

By Geza B. Grosschmid, Duquesne Univer sity.

In this issue HIRÜNK A VILÁGBAN initiates a discussion of the relatively obscure position of Hungarian literature as compared with that of other national cultures. This inquiry is based on a study of *Mihály Babits*, published in 1913. According to Babits, European values are inherent in Hungarian creative writing, since Hungarian has from the beginning been one of the major forms of the great European cultural expression, and, as such, merits its place in so-called world literature. Furthermore, Hungarian literature, with its distinctive national characteristics, has brought entirely new coloring to this world culture. On the other hand, although Hungarian *belles-lettres* produced some eminent and forceful personalities, their expression was not always adequate. Thus the Hungarian opera of truly great stature, as measured by standards of universal literature, are relatively few in number, despite the great expenditure of available talents. Mainly because of linguistic isolation, the influence and general acknowledgment of Hungarian literary production is almost nil. Nevertheless, Hungarian literature remains vital literature with latent force; and it still possesses well-nigh unlimited possibilities.

Béla Bokor writes about the successful resistance

of the Hungarian peasantry and its echo in the western world. The peasantry in general of Eastern Europe opposed the communist collectivization drive as well as it could, and in this resistance the Hungarian peasantry has been the most successful. The communist régime was forced to back down on many issues concerning the peasantry; but nowhere to such an extent as it did in Hungary. The Western press notes the successful struggle of the Hungarian peasant with appreciation and admiration. The *NEUE ZÜRCHER ZEITUNG*, for instance, in an extensive article entitled, "*The bankruptcy of Communist agrarian Policy.*" observes that approximately one sixth of the arable land in Hungary is uncultivated. The situation is so grave that the administration found it necessary to stop all retaliatory measures against those who quit the *kolkhoses*; only in this way do they hope to increase the area of cultivated land. The article concludes: "The Hungarian peasantry were able to win a considerable victory in their struggle against the Communist agrarian policy."

Speaking about the his-

tory of the H-bomb *NEW YORK TIMES* reveals that is practical „father” was a Hungarian scientist: "After Truman's decision (Jan. 31, 1950) the work on the H-bomb got under way immediately. In charge of the program was Dr. Edward Teller, the Hungarian-born physicist who had long been at work on the H-bomb would use tritium, and in January, 1951, ground was broken on a billion-dollar plant to produce the tritium. Meanwhile, however, Teller was working on a revolutionary scheme that might obviate the need of tritium. At Eniwetok in the spring of 1951, it was reported that a device was tested which established the soundness of this theory. From then on things moved with tremendous speed. Teller was installed at the A. E. C. laboratory in Livermore, Calif., — which became the Los Alamos of the H-bomb."

HIRÜNK A VILÁGBAN

Hungarian Bimonthly

Szerkesztő:

Csicsery-Rónay István

Megjelenik kéthavonta

Szerkesztőség és kiadó:

P. O. Box 1005, Washington 13., DC., U. S. A.